

HALÁSZ PÉTER: „EGY ŐRÜLT NAPLÓJA” AVAGY AZ AKNASZEDŐ FELJEGYZÉSEI

JEGYZETEK AZ AKNASZEDŐHÖZ

(Az első levonat címe:
„Egy őrült naplója”
avagy
A hatástalan pszichoterápia
Ötödik könyv)

Az első Gogol-változat: 1994, Picasso Point. 1975 óta ez volt az első alkalom, hogy magyar nyelven szólaltam meg színpadon. Mint szívesen látott vendég kellemetlenül éreztem magam, túl sok dicséret, túl sok adoremus, túl sok bárcsak én is. Ez vezetett el Popricsinhoz. Az életem nyomorúságához. Lényegében nem történt más az előadáson, mint hogy elmondtam a legkevésbé tetszetős eseményeket az életemből, a nyomasztóakat, minden válogatás nélkül, ahogy ott eszembe jutott. Lett volna több is, de mindenkinek megvan a maga baja, így aztán kicsit szégyelltem is, hogy hosszú volt az előadás. Nem beszélve arról, hogy küszködtem a magyar beszéddel.

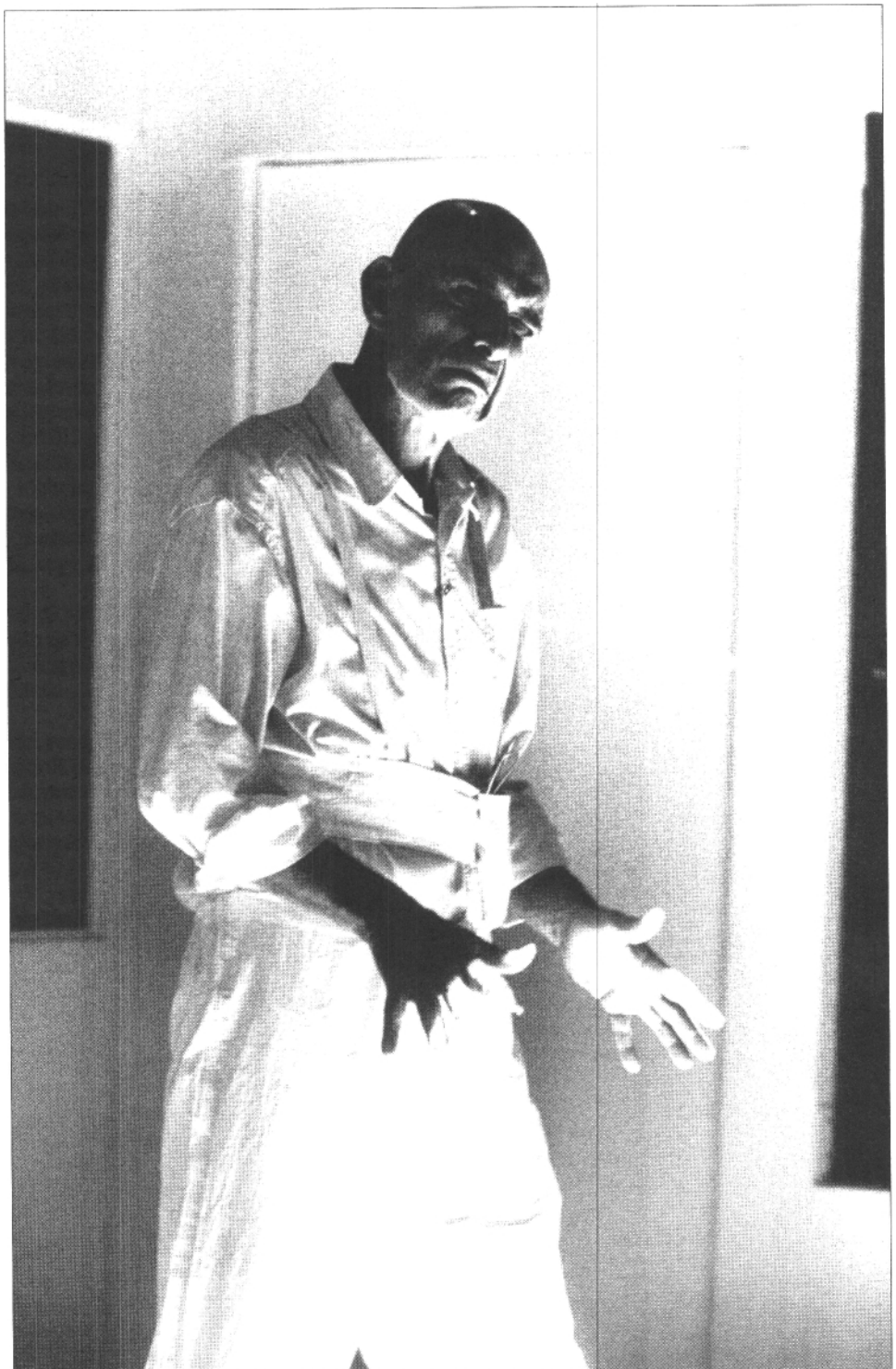
Meglepetésemre M. G. P. szép és bátorító kritikát írt róla. Talán az ő hozzáállása erősítette meg bennem, hogy dráma mindenhol van, kivéve a színházat.

Rend, munkaszínház, rendfelügyelő színház. A színház csak kívülről mutat drámai képet, az élet más eseményeivel összefüggésben, belül nem is tudom, mi történik. Ja igen, Csehov-mobilokat olajoznak (ez nem is lenne olyan rossz darab).

A siker szóval beirányított színház sikeres lesz. Ez minden, amit nyújt. Sikert. Most leírom százszor a siker szót, hogy még az a kevés értelme is szertefoszoljon, ami még van. Sker ski sik siker sikersiker keserki sikerki, kísérj ki az állomásra, isker is ker öt ker, nyolckor, külker siker, eladtunk hétszáz ezer disznót, sikersiker siker sikeres sokat keres pénzsiker kiser kiserken kiserkélzen sikértartalom siker. Rekis (észak-afrikai japan eunocita, emberhúsevő és vérivó, Krisztus tanait szó szerint vette). Kissiker félsiker nagysiker. Na ezt kinyírtam. Végre. De még felütheti kis buksi fejét a siker itt-ott. Hol a fűnyírógép. Hol az írógép, a gépíró.

Visszakanyar.

Gogol írása megrázó. Hollandiában úgy játszottam, hogy egy ápolónő megtalálja az

írást, és felolvassa magának (meg a közönségnek). Popriscsin közben a háttérben tesz-vesz. Egy koronát rajzol a székére, majd benzinnel leönti, beleül, és felgyújtja magát székestül. Az ápolónő öt percen keresztül vízágyúval lövi a szerencsétlen kopasz fejét, testét. A víznyomás a falhoz vágja P.-t (semmi megjátszás). A színházat elárasztja a víz, P. lassan kibontakozik, és mindenféléről beszél. Gogol eljátszásának logikai buktatói: a napló leírás egy örültről. Túl artikulált. Az utolsó monológot le sem írhatná. Az elmeorvosintézetit részt le sem írhatná. Legfeljebb gondolhatja, de még azt sem igazán, ahhoz ez túl artikulált, kívülről jövő leírás.

Ha egy örült naplót ír, az nem más, mint grafománia. Ha pedig a naplóját megírta, akkor azt valaki más megtalálja, és elolvassa. P. pedig éli elmeorvosintézetit életét, mondjuk, katatón állapotban.

Tehát a legjobb esetben is csak azt tehetem, hogy valakivel felolvastatom a szöveget, és én mint P. teszek-veszek.

Talán egy beszélgetés hangulata, a társaság, vagy mit tudom én, mi hozta, hogy elfogadtam a magam kihívását, és mégis megpróbálok egy klasszikus művet előadni. Szívesen dolgozom saját esztétikám, elveim ellen. Ez az egyik energiaforrásom. Es Gogol műve valóban zseniális. A napló utolsó mondata teszi azzá. A szenvedés megvilágítja P. elméjét egy kiáltásnyira. Anyját hívja, hogy ejtsen egy könnyecseppet szenvedő fiáért, hogy ölelje magához. Itt már szó sincs a spanyol királyról. Es azt hinnénk, hogy itt vége az örületnek, de nem. Gogol odakanyarít egy kellemtelenül oda nem illő mondatot a napló végére: „Es tudjátok, hogy az algéri dejenek egy nagy szemölcs van pont az orra alatt?” Kegyetlen. Nagy humor. Vissza az elmeorvosintézetig most már áthatolhatatlan falai közé. Gogol nem kegyelmez P.-nek. Kegyetlen fekete humor.

Másfél évig dolgoztam a pesthidegkúti elmesztályon mint terapeuta. Orvostanhallgató bátyám helyett jártam elmeorvosintézetit órákra, gyakorlatra.

Milyen legyen az én örültem? Mit csináljon a színpadon, egyáltalán csináljon-e valamit? Gézával 1964-ben találkoztam az elmeklinikán. Vigyázzfekvésben.

Majdnem teljes katatóniában. Ilyen értelemben ez nem is egy találkozás volt. Ott láttam, és a professzor elmondásából tudtam meg, hogy mi a baja. Gézában tudatosodott az elemi mozgás, vagyis minden mozdulatát meg kellett terveznie, és a tervnek megfelelően végrehajtania. Ha nem sikerült neki, meg kellett ismételnie. Ugyanez a beszéddel is. Milyen lepusztult állapot, milyen modern betegség.

Nem, ő nem volt modern beteg, falusi ember volt, és még csak sejtelve sem volt róla, mennyire modern lesz harmincöt évvel később a betegsége. Nem mint betegség, hanem mint a normalitás kényelmetlensége. A hétköznapi lét kényelmetlensége.

(Nem beszélve a saját kényszereimről.) Szóval legyen ő P. figurája.

Írás közben, ahogy Gogol darabját előkészítettem, egyre mélyebbre utaztam Géza lehetséges gondolatvilágába, belső nyomorúságá-

ba, szenvedéseibe, sőt, humorába, mert lehet neki. Öntudatos ember az én Gézám, tud a betegségéről, és ez még jobban fokozza helyzetete lehetetlenségét. Szabadulni viszont nem képes kényszereitől.

De mi okozza a nyomorúságát?

Mitől nyomorult Popriscsin?

Popriscsin a licitálásba örül bele. Féltekeny a világra, és ezért licitál. Ha hivatali előmenetele nem megy, bár a főnöke tehetségtelegebb, mint ő, akkor jöjjön a főnök főnökének a lánya, ha az sem megy, akkor királlyá koronáztatja magát. Spanyol királlyá, szívkirállyá. Minden a fejében történik, az összes hőstett, és egyszer csak elpattan a húr, és P. tombolva rohan végig a városra. Be a lány budoárjába. Es onnan az elmeorvosintézetbe.

Rövidített változatomban ez a licitálás, túllicitálás, féltekenység a világra, az én többet érdelemek került a történet középpontjába.

Az első levonat két részből állt. Gogol Egy örült naplója és Géza története, hogy kiról is van szó, amikor a Gogol-szöveg elhangzik. Modern környezetben mint pszichodráma, mint terápiát alkalmazom a szöveget egy terapeuta segítségével. Egy intézeti ápolott Popriscsinnal ismerkedik, hogy felismerje saját magát. Így jutunk el Gézához, a kényszeres, minden történettől megfosztott beteghez, akit csupán belső perfekcionalizmusa mozgat. Es ez nem érthető a külvilág számára, mert nem funkcionál. A terápia sikerült. A konklúzió, az önfelismerés rémületes.

P. (Popriscsin, Péter, Páncsics Miklós középhátvéd, Puskin, Pavese, Poe, Pindarosz és másokra utaló iniciálék).

Mikor elkezdtem dolgozni a színpadon, képtelen voltam összeilleszteni a két elemet. Így van ez, ha az ember ragaszkodik a koncepciójához, ha valami tézist akar bebizonyítani, és főként ha tanítani akar. Mert akkor tudja a végkifejletet, de elmarad az utazás. Nem tudtam Gogol hangulatos orosz stílusát összeilleszteni Gézáéval, aki ma van, és hát Gogol óta történt egy és más a világban.

Szóval úgy gondoltam, hogy akkor most visszafelé írom meg a darabot. Kreálok egy figurát, akiből Géza lett.

Gézának nincsenek színei. Gézában nincsen története. Semmi sem utal arra, hogy ő valaki volt. Géza csak jelen van. Mint biológiai egység.

Mindentől megfosztott. Történettől és kapcsolatoktól. „Sorstalanság.” Kaspar Hauser. Persze csak a megtalálás pillanatának Kasparja. Mert Kaspar tudni akarja, hogy ő kicsoda. P. meg éppen ezt nem akarja tudni. Nem akar feltenni kérdéseket magának, hogy ki is vagyok valójában, mert a válasz számára sanyarú. Átlagos, vagy még annál is lejjebb egy kicsit. Semmiképpen sem szerencsés. Tele hazugsággal és féltekenységgel.

Es amikor szembesül ezzel a történettől, saját történetével, nem vállalja, feléget minden hidat, és visszahúzódik a saját agyába. Jól kiépített védelmi állásai mögé.

Pasolini

(Mit keres itt Pasolini?)

Persze más is lehetne, de hát most ő jár az

eszemben. Vagyis felfedezni vélek valami egyéges szemléletet, pontosabban dramaturgiát a filmjeiben. Különösen az Oidipuszban, meg a Médeiában és a Teorémában. Mire gondolkodok? Pasolini a film minden alkotóelemét önállóan kezeli. Van szöveg (klasszikus), van szereplő, felismerhető személyiség/személy/öntörvényű személy (karakter): Maria Callas, Julian Beck. Épületek és tájak a maguk szépségében. Es vannak korhű jelmezek vagy, mondjuk, a mai öltözködéshez képest jelmezek. Es ekkor Pasolini azt mondja: ne erőlködj, hogy ezeket az elemeket valamiféle vélt realizmus alapján működőképessé tedd. Hagyd, hadd hassanak egymásra, hagyd, hogy elrendezzék a művet.

Es ez történik nála. Az illesztgetés, ügyeskedés felesleges munka, csak széttroncsolja az anyagot. Az anyag igazi erejét. A szöveg kompromisszumot köt a jelmezzel, a díszlettel, a szövegmondással, és útközben mind félholtra válik. Jön a special effect, a soha nem szűnő átkötözene. Az érzelmek eljátszása. Azt gondolom, hogy Pasolini valahogy így működött intellektusát. Lehet, hogy neki egészen más dolgok jártak az eszében. Nem olvastam erre vonatkozó nyilatkozatát. Hagyja, hogy megtörténjen a mű, a szöveg, a kép és a hang. Nem fél a bukástól, amiért ezek az elemek nem illenek majd össze a filmen. Nem illenek, hát nem illenek. De azért mégis illenek, mert mindig mögöttük áll a kényszer nélküli intellektuális teljesítmény, a sikertelenség vállalása. A siker mint cél elutasítása.

Az igazi történet, hogy a néző kapcsolatot terem az elemek között. Társalkotószerszűség. Fluxus.

Intellektuális színház

Hányszor hallom: ezt sokan nem fogják megérteni, nem elég drámai, túl intellektuális. Vállalom.

Néhány évvel ezelőtt írtam egy darabot, talán az egyetlen, amelyet nem mutattam be: „Miért tartott másfél óráig a Wannsee-konferencia.” Egy írat az Endlösunggról, vagyis arról, hogyan adaptálta a végső megoldást a német birodalmi bürokrácia.

Ebben a darabban csavarokról, csövek összeillesztéséről, mérnöki megoldásokról, lesölyk-formatervezésről, vonatcsatlakozásokról, nyelvi kifejezések megváltozásáról, az Öregek Tanácsának szerepéről esik szó.

A téma annyira szürke és gyötrő volt, hogy sem az előadókat, sem a nézőket nem akartam keresztülrángatni azon, amin keresztülmentem. Így aztán elmaradt a bemutató. Engem is kikészített a téma. Súlyos depresszióval küszködtem hónapokig. A témát Spielberg és a manhattani turistaközpontban felépített holocaust-múzeum váltotta ki belőlem. Spielberg felépített egy új koncentrációs tábor, egy Auschwitz-utánzatot, bevitt néhány ezer embert, és egy Oscar-díjjal jött ki. Ügyesen megszervezte, hogy a moziban sírjanak, és sajnálják a szerencsétleneket. Az Oscar-díj átvételénél megköszönte anyjának, az akadémiának, X-nek és Y-nak és nem utolsósorban a hatmillió zsidónak, akik ma nem lehetnek jelen ezen az ünnepi alkalmon, amikor ugyanis ő átveszi a díjat, mert a hatmillió áldozat nélkül ez nem lett volna lehetséges. Köszönöm. Köszönöm.

Mindezt csak azért mondom, hogy hülyére vagyunk véve. Az érzelmi csomagolás a cukorka. Jancsik és Juliskák vagyunk, és megsüt bennünket a boszorka. Fortélyos félelem. Hogy a racionális racionálisnak látszik, és akkor a nép szarik ránk, és elveszítjük kenyerünket.

Nem lehet mindent cukorszirupba mártani, könnyekbe áztatni. Vannak dolgok, melyek hatnak az értelemre és ezáltal az érzelmekre is. Egy szívoperációt nem lehet érzelmi alapon megközelíteni, hiába vannak érzelmi vonatkozásai.

dett seggek előtt kudarcot vallok. És a két prostituált összehasonlításában a másodikra hasonlítok. Mindketten száz dollárt keresnek egy éjszaka. Az első kétszer ötvenet, a második ötvenszer kettőt. (Jó lenne egy szusszanásnyi idő.)

Túl sok a Mozart-mű - mondta az igazgató, a főzenész és a császár meg a nép -, és Amadeus Prágába költözött.

Ritkán fordul elő, hogy másra bízom a díszlet tervezését.

A díszlettervező színházi ember, és már meg-

Újra kell építenem magam. Ehhez színész kell, aki ezt megoldja.

Így visszatértem egy régebbi alaphelyszínemhez. Még a hetvenes években történt, hogy a lakásomban házat építettünk, falakkal, ajtóval, ablakokkal. A fal deszka volt, az ablakokat kiszereztük eredeti keretükből, és beépítettük a zsugorított lakásba. Ezen keresztül nézték a barátaink az előadásokat. Benn akció, kép; kinn kommentár, hang. Vagy fordítva. Volt, amikor a nézőket a kis házba zsúfoltuk, és mi játszottuk körbe a házat. Ezt a helyszínt az évek folyamán többször is felhasználtam. A kizártság, a belesés

Koncz Zsuzsa felvételei

Szóval vállalom. Hogy a nézők nem sírnak, és nem sóhajtoznak a gyönyörűségtől, ami-kor kivégeznek egy elítéltet.

Emocionális intelligencia. Érzelmi gazdagság. Enélkül semmit sem jelentenek a történések. De az érzelmeket éppen a tapasztalat, az események látása, belátása váltja ki. A színház nem van, azt valaki kitalálja. Nem fellebbezhetetlen, egyszeri élettörténet, a színház agyszülemény. Értelmes emberek műve. (Vagy cukorszirupba mártott selyem-cukorka?)

Nem vagyok hajlandó imbecillisnek tettetni magam.

Ez a darab áll legközelebb a Wannsee-konferencia-darabhoz. Talán nem is emészthető.

Persze így aztán puha plüssökön elgémber-

szokta, hogy a díszletnek díszlegnie kell. És megannyi szempont, most nem sorolom fel ezeket. En helyszínpárti vagyok. Ha tetszik, puritán. Minél kevesebbet költök a dekorációra, annál inkább kiderül a darab, megjelenik a színész személye. A helyszín - számomra fontos, hogy hol vagyok. A meglepetés is fontos, hogy nem akárhol vagyok. Nincsenek megkötéseim. Kivéve kettőt: díszítés nem-nem-nem, és jelentést sugárzó, magyarázó, jelentéssel teli díszlet nem-nem-nem.

Az *aknaszedő* eredeti díszlete egy csempézett fürdőszobasarok két ajtóval. P. az egyikben belép, a másikon távozik, és büvész gyorsasággal ismét megjelenik az első ajtóban, mintha a következő helyiségbe lépne be, mely pont olyan, mint az előző. Jó ötlet, de elvettem, mert ki kell ügyeskedni, és ez színészileg kivesz engem a darab folyamatából.

felcsigázza az érdeklődést. A hang és a kép itt külön pályákon halad. Valami, amit megint a nézőnek kell összeraknia a fejében. Ha a szereplő száját figyelem, aki egy üvegkalitkában beszél, és hangszórón keresztül hallom a hangját, a két érzékelés kettéesik. Néma is, meg hangos is. Hangjáték kép nélkül. Némajáték hang nélkül. Kikapcsolható elemek. Ezzel lehet játszani. Na, ezt túlmagyaráztam. De valahogy így.

Még valami a közelségről. James Chance, a nagyszerű rockzenész a közönséget provokálta koncertjein: asztalokon ugrált, piros terítővel csapkodott. Ezért is jártak hozzá. Népszerű volt. Valódi kis kakas, nagyon fel tudta húzni a közönséget. Történt az egyik koncerten, hogy egy néző nem bírta a provokálást, és körömmel letépte James arcáról a bőrt. James a földön fetrengett, és azt üvöl-

tötte: James Chance nem játszik veletek többé! (itt még volt valami jelző is, amire nem emlékszem pontosan, talán motherfuckers, végül is mindegy). És valóban, többé nem játszott a közönséggel. Nevét megváltoztatta. A bandát lecserélte kétméteres fekete pozauzosokra. James White and the Blacks. Koncertjein hátat fordított a közönségnek, fújta a szaxofonját, és háttal a közönségnek énekelt. A pozaunosok szemben, mint testőrök.

Így hát üvegkalicka, legyen modern hangkivezérlés, kívülről kontrollálható kórterem, futógéppel, szobabiciklivel, végül is egy szerencsétlen alakot akarunk visszaadni a világnak.

Ha egy akadályon át tudunk lépni, történetesen a tökéletes szeparáción, akkor talán hajlandók leszünk egy személy agytekervényeibe is belépni, még ha százszor kellemetlen aktus is ez.

Ápolónők. Nők.

Margó (Nő, Nővér, Terapeuta, Nagyezsda, Margit, Mária, Abigail, földrajztanárno bugyi nélkül, pszichológa, Auróra, Morgiána, anyja helyett apja fasza).

Trixi (pszichiáter, Dominátrixa, diszpécser).

Ez került a színlapra a darabpéldányban.

Nyilván ebben a darabban akartam tisztázni - amennyire ezt lehet - a nőkhöz való viszonyomat. Kegyetlen visszapillantás.

Margó éjszaka belép a kórterembe, és mert hogy éjszaka gitározom - mármint P. gitározik (de nehéz kettéválasztani) -, hatalmasat ráhúz egy bambuszpálcával P. hátára. Hamis! Maszkot ölt, és mint a *101. kiskutya*, megnyugtatja P.-t, hogy aludjon. Éjszaka van.

Ez a spektrum.

Nem, most nem arról akarok írni, hogy a szeretkezés milyen fantasztikus. Ez is benne van, távol, de benne. Hiszen ilyet a színpadon nem teszünk előre kitervelt szándékkal. Ha véletlenül megtörténik, hát legyen, ki tudja megállítani, elvégre exhibicionista színészek vagyunk. Ki is mondta, hogy egyszer az életben szabad ölni? Én ezt úgy mondom, hogy egyszer az életben szabad szeretkezni a színpadon, közönség előtt. Szerintem legalább olyan emlékezetes, mint az emberölés, bár nem olyan gyakori. De itt nem. Ebben a megkomponáltságban nem. Itt távoli vágy, szeretkezés, szerelem, mozgatóerő és életpótló. De nem történik meg.

(Az egész darabot fel lehet fogni úgy, mint egy szeretkezés közben átsuhanó gondolatot. Beleértve a memóriavesztést, ejakulációt és a kishalált, ahogy a franciák mondják.)

Az aluljáróból felvittem egy roma zenészt a színházba, felvettem vele néhány dalt. (Az egyik elhangzik a darabban.) Egy másik: börtöndal.

„Életemben csak két nőt szerettem, másik volt a drága jó anyám...” Hát ez az. Az egyik a drága jó anyám, a másik pedig, akihez az anyámtól menekültem.

Minden öröm és minden megaláztatás forrása, gondolja P. És ebben a legfelháborítóbb az, hogy minden öröm fonása. Szomjhalálvesztély. (Nem részesültem vallásos nevelésben.)

A férfi felmászik a hegyre, Aphrodité templomához, mert istennővel akar hálni, hogy ő

is istenné váljon, és reggel, mikor rájön, hogy csak egy halandóval hált, máshol keresi az istenséget. A politikában, a csatában, a művészetben. Szegény Popriscsin. Szegény P. Szegény barátom. Szegény Te!

Igen, és akkor hol a barátság? A magára maradt férfi nőt, szerelmet keres, szexet keres, mert a szexben elfelejtethi saját magát, megszűnhet az emlékezés, a mások kínzó kiválósága. Szegény Popriscsin. Szegény P. Szegény barátom. Szegény Te! Es ezt tapasztalatlából tudja, mert onanizál már mióta, és valakire gondol, és tudja, hogy az a valaki, ha csak egy pillanatra is, feloldja léte nyomorúsága alól. Es P.-t már nem zavarja meg ebben Margó nővér jelenléte sem. Pedig talán éppen őrá gondol, és Margó ezt érzi és észreveszi, és lerántja a leplet P.-ről, talán vágyakozva, és ott áll P. elsült fasszal. Es Margó sajnálkozó pillantást vet a gatyába, a foltra. Hát kár, most nekem is mehetett volna, és megveregeti P. arcát. Micsoda égés.

Fájdalom és gyönyör, és nincs fájdalom, és nincs gyönyör, mert a védőfalak már kiépültek vagy épülnek, és a részletek részletekre bomlanak, és a kérdések - hogy ki vagyok én - a zuhanásban szertefoszlik, mielőtt felteszem. Az örült legalizálja a szenvedést: „Egyedül életosztónom hozta rám ezt a nyomorúságot.” Legalizálja a félelmét.

És akkor most nézzük meg, mennyire különbözik P. örültsége a szabadlábbon védekezőkétől. Tőlünk, normálisakétól. Ezen múlik a darab kommunikációs képessége. Aki elmebeteg akar nézni, menjen az elmegyógyintézetbe, van ott épp elég érdekes eset.

Szóval nem lehet tudni, és ez a darabból sem derül ki. De felmerülhet a gyanú - ahogy indián barátom mondta -, itt mindenki örült, kivéve téged meg engem, de nekem még te is gyanús vagy.

P. emlékpályái azért égne le, mert megismeri saját magát, nem tetszik a saját múltja, és nem tudja elképzelni, hogy megváltozhat. Lenullazza a kasszagépet. Talán ez az igazi lehetősége. Nem derül ki.

Itt a dolgok nem egy menetrend szerint közlekedő vonat mintájára haladnak a végkifejlet felé. Itt dolgok történnek. És nem koncepciók uralják a színtéren lezajló eseményt.

Még a valóságos életrajzi adatok is fikciók.

Egri Márta

Acs Janos megkérdezte, hogy nem dolgoznék-e Egri Mártával.

Még sohasem láttam színpadon. Az világos volt, hogy Acs nem ajánl olyan színészt, akitől tudja, hogy nem fog menni. Így aztán láthatatlanban elfogadtam. Megnéztem egy Csehov-előadásban, ahol szépen berendezetten bűvészkedett. Alakja, tartása impozáns, hangja kellemes, úgy értem, jelentős, reakciói ismertek, a magyar színi konvenciónak megfelelnek. A darab első levonatát átadtam neki a repülőtéren, aztán együtt olvastunk. Írtam hozzá egy levelet. Remélem, nem neheztel, hogy egy részét közrebocsátom.

Kedves Márta! Személyes találkozásunkkor tegezödtünk, most ebben a levélben magázni

fogom. Talán azért, hogy valamilyen távolságot iktassak kettőnk közé. Ha nincs távolság, akkor nincs közelítés. Tudom, a magázódás csupán formalitás, mégis plasztikusabbá teszi azt a távolságot, ahonnan egymás felé közelítünk. Most én maga felé. Írás közben sokat gondoltam magára.

Remélem, nincs kétsége afelől, hogy milyen nehéz munka és veszedelmes játék vár ránk. Ezt most nem lehet jó színjátszással megúszni. Egyikünknek sem. En alig ismerem magát és viszont. Es mégis arra kérem, már az első mozdulatban, hogy húzzon rám kíméletlenül egy bottal. Ez a mozdulat, a fájdalomkockázat, valódi, leigázó és felszabadító. A darab minden akciója ilyen.

Nem ellentétpárokról van itt szó, hanem feszültségről, hogy minden mozdulatnak és kifejtett szónak ebből lehetetlenségből kell megszületnie.

Ez humor nélkül nem megy. Életstílus nélkül nem megy. Bizalom nélkül nem megy. Ez csak előítéletek nélkül megy.

Baráti öleléssel: Péter

P. S. Ha kívánod, akkor most már visszaállhatunk a tegeződésre. Ha viszont tetszik a magázódás, akkor legyen magázódás.

Juhász Gabriella produkciós asszisztens. Megkértem, hogy olvasson be egy szöveget a második próbán. Annyira megtetszett, hogy ráírtam, -igazítottam egy szerepet.

A próbákra még az előadásra kiírt technikusok sem léphetnek be.

A próbák intim és intenzív hangulatban folytak le. Mindössze három és fél hét állt rendelkezésünkre. Bemutató előtt négy nappal megkértem Jeles Andrást és Kari Györgyit, hogy kívülről rendezzék meg, rendezzék át a darabot, vagy legalábbis Lássanak el útravalóval. Szükségem volt a külső szemre. Le kellett magamról választani az író és a rendezőt, hogy csak és kizárólag színész legyek ott a színen. Szerettem, ha valaki besegít a végkifejletbe, mert addigra már egy tőlem elkülönült anyagról van szó. Es miért ne? Az előadás a fontos, függetlenül az alkotójától.

A két utolsó előadás után a nézők nem tapsoltak.

A nézőtéri lámpák már égtek, az ajtó tárva nyitva volt.

Mi, színészek nem hajoltunk meg.

A térkép nem lehet nagyobb, mint az ország.

Ez nem tanulmány a darabról. Ez öninterjú a darab készülésekor és elkészülte után. (A kör bezárul: írta, rendezte, díszletét tervezte, zenéjét összeállította, elmagyarázta, megkritizálta. „És akkor most balról jöjjön be egy mentőautó.” P.)